

Skomagerens Anine fra Tvolm

Af Aage Mikkelsen, Silkeborg

Hvis man som jeg - lidt famlende - henvender sig på turistbureauet i Skive og spørger efter frk. Michelsens mindestuer, får man udleveret nedenstående oplysninger.

Konditorske Annine Michelsen, Skive

Frk. Annine Michelsen blev født d. 18.01.1885 og stammer fra Ydby i Thy, hvor hendes far var skomager.

Efter konfirmationen arbejdede frk. Michelsen bl.a. i huset hos cirkusfamilien Miehe, der havde fast vinterkvarter i Ydby.

I 1903 kom frk. Michelsen som 18-årig til Skive, hvor hun kom i lære som konditor hos Anna Topp, Torvegade 12, der også stammede fra Ydby.

I en alder af 24 år overtog frk. Michelsen forretningen i 1909 af frk. Topp, da denne blev gift. Få år efter i 1914 fik frk. Michelsen tilladelse til (i de beskedne lokaler), at udvide forretningen med servering af kaffe.

Da forholdene var trange, besluttede hun sig til i 1924 at købe "de tre gamle rønner" på hjørnet af Torvegade og Østergade med nedrivning for øje.

På grunden opførte hun den nuværende bygning med bageri og konditori i stueetagen.

Den nye forretning åbnede den 01.02.1927.

Med stor dygtighed og arbejdsomhed oparbejdede frk. Michelsen en stor og landskendt forretning på linje med "Caroline" i Holstebro og "Kirstine" i Ålborg. Hun drøftede ofte fællesanliggender med disses ejere.

Frk. Michelsen var en personlighed og en dygtig forretningskvinde og kendt for ikke at være bange for at sige sin mening - uanset hvem hun talte med. Hendes medarbejdere har nok undertiden syntes at hun var en striks arbejdsgiver, men en del blev hos hende i en lang årrække og når nogen rejste, havde de ikke problemer med at finde arbejde, idet forretningen var kendt som et godt lærested.

I 1965 forpagtede konditor Børge Jensen forretningen. Da han i 1982 ønskede at fratræde, var det på grund af tiderne og ændrede forbrugsvaner ikke muligt at finde en ny forpagter.

I dag er lokalerne lejet ud til spiserestaurant.

Frk. Michelsen foretog mange

udenlandsrejser både i og udenfor Europa og minder herfra kan ses i hendes mindestuer. Den første foretog hun allerede i 1913 til Norge.

Desuden havde hun ofte besøg i sit hjem af skuespillere og forfattere, når deres vej faldt forbi Skive. Hendes gæstebøger og samling vidner herom.

Frk. Michelsen døde den 12. august 1969.

I sit testamente havde hun bestemt, at hendes hjem skulle indrettes som mindestuer - hvilket skete. Mindestuerne rummer antikviteter og en malerisamling fra et langt liv.

Frk. Michelsens mangeårige husbestyrerinde frk. Elly Pedersen er kustode for mindestuerne.

Ejendommen og mindestuerne ejes og bestyres af et legat ved navn "Annine Michelsens Legat".

Se det var jo mange - og gode - oplysninger. Nu tilbage til min overskrift. Den ville konditorske Annine Michelsen givetvis ikke have brudt sig om, så egentlig er min overskrift en kende respektløs, men det er nu engang sådan det hele begyndte.

For ikke at forvirre nogen, vil det nok være rigtigt allerede nu at fastslå, at frk. Michelsen i dåben blev kaldt Anine Mikkelsen.

Der står hendes rigtige navn, og hun hed således ikke noget som helst andet.

A.M.'s livsbane endte helt anderledes, end det stod skrevet i stjerne-tegnene ved hendes fødsel.

Og det er lige præcist det, som er min historie.

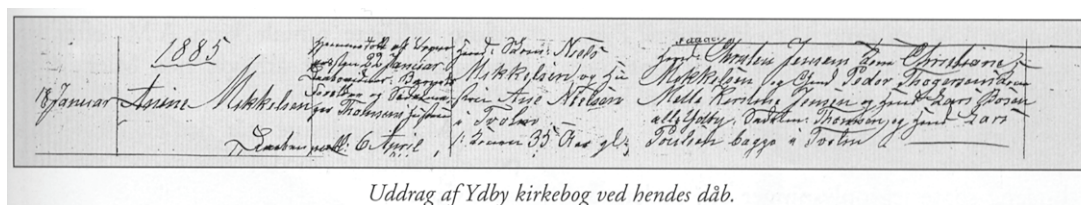
Da jeg begyndte at interessere mig for A.M., havde jeg en anelse om, at hun og jeg kunne være i familie med hinanden.

Som så ofte før, når jeg har manglet seriøse oplysninger af slægtsforskningsmæssig art, henvendte jeg mig til Elly Mardal med mine utallige - og irriterende spørgsmål.

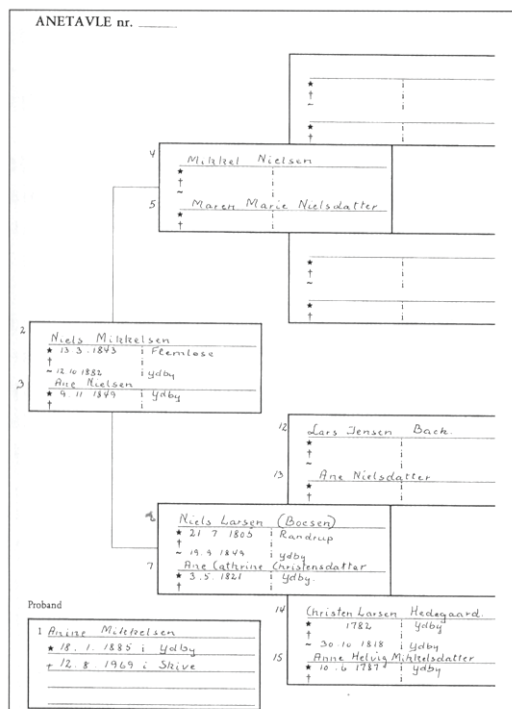
Om jeg ikke selv bidrager med noget? Jo, det gør jeg da. Min grænseløse nysgerrighed - og min skrivemaskine.

Som man ser, var husmand og skomager Niels Mikkelsen, (A.M.s. far) født i Flemløse på Fyn.

Hvad der har drevet ham den lange vej fra Fyn til Thy, ved jeg ikke, men min far har fortalt mig, at der er drifter, som er stærkere end

Uddrag af Ydby kirkebog ved hendes dåb.

Kopi af lille anetavle.

jernbanedriften.

Det kan - måske - have spillet ind.

Moderen hed Ane Nielsen. Hun var født i Ydby. (Se anetavlen).

Hvorfor kaldte A.M. sig mon Michelsen? Ja, det skulle gerne fremgå, når jeg har afsluttet min lille krønike.

Lige et par bemærkninger til anetavlen.

A.M.s mormor var en datter af Christen Larsen Hedegaard i Refshedegård. Han var altså hendes oldefar. Han var også min tipoldefar i "lige mandslinie", som vi aneentusiaster ynder at kalde det.

Jeg har beskæftiget mig ret indgående med ham i Sydthy Årbog 1997.

Frk. Michelsens barndom i Ydby

Nu skal vi have Elly Pedersen, Skive på banen. (herefter kaldet E.P.) A.M.s mangeårige husbestyrerinde.

E.P. citerer A.M. for følgende udtalelse:

"Jeg er født så fattig, at den barndom ville jeg ikke gøre om igen!"

Charles Nielsen, Ydby (herefter kaldet Ch. N.) supplerede engang med følgende udtalelse:

"Ja, men der var da ingenting i det skomager-hjem!"

Den skæbne havde A.M. nu tilfælles med langt den overvejende del af den tids småkårsfolk.

Der var bare lige det, at hun absolut ikke brød sig om fattigdom og små kår.

Og det fik hun rigtignok lavet om på senere, må man erkende. E.P. fortæller: A.M. brød sig ikke om at beskæftige sig med sin familie på fædrene side. Det skyldtes, at et familiemedlem på den side - vist nok en farbror - var blevet skilt.

Det var for A.M. så stor en skam, at hun simpelt hen ikke kunne acceptere det.

A.M. var som før nævnt reserveret overfor familien, men ikke desto mindre fortæller E.P., at hun og A.M. en gang på en køretur til Fyn, (E.P. var også hendes chauffør) i Flemløse og omegn ledte efter eventuelle slægtninge til hende. Eftersøgningen var dog forgæves.

Ch.N. fortæller:

Engang søgte jeg oplysninger om malermester Christian Mikkelsens far. Malermesteren var A.M.s bror. Krønikeskriverens far kaldte ham konsekvent for maler "Fut". De havde været ungdomsvenner.

I sin søgen efter oplysninger om A.M.s far blev Ch. N. engang mødt med spørgsmålet: "Ka æ no osse betål sæ å skryv om ham?"

Set ud fra en ren økonomisk betragtning, så kunne det næppe.

Så alt tyder på, at A.M. havde fuldstændig ret. Det var meget små - kår, hun kom fra.

Jeg er i besiddelse af et foto af tre ungersvende i søndagsdresset.

De tre herrer var ifølge oplysninger fra min mor på udflugt til Ålborg, sejlene fra Thisted til Ålborg. Jeg går ud fra at rækkefølgen er rigtig. Min far kan jeg genkende, de to andre har jeg aldrig set.

Fra venstre min far snedkermester Kristian Mikkelsen, min farbror Jens Mikkelsen, som døde i 1918. Yderst til højre på billedet ses maler »Fut«.

A.M.s. mindestuer

Vi nærmer os nu den besynderlige og gådefulde historie om Sevres porcelænet. Det udtales Sæv'hrø.

Som tidligere omtalt kom A.M. efter sin konfirmation til at arbejde hos Miehe'rne i Ydby.

I A.M.s. mindestue står der en meget stor porcelænskrukke med låg. Den er en unik antikvitæt.

Ved at hige og søge er jeg kommet frem til, at den er fra den berømte porcelænsfabrik Sevres i Frankrig.

Af mærket på den kan man udlede, at den er produceret i året 1759.

Sevres porcelæn fra den tid kaldes enten rokoko eller "pompadour".

Den fremstår den dag i dag som ny, og uden at være ekspert på området, mener jeg ikke, man kan diskutere dens ægthed. Sevres "bomærket" er brændt ind i vasen samtidig med den blev produceret.

A.M. kendte, som det fremgår, en hel del til Miehe-familien. Iflg. E.P. var det da også sådan, at når A.M. holdt fester - fødselsdag - eller lignende, så var Mieherne ofte blandt gæsterne.

Ved en sådan lejlighed, hvor både Thyra Miehe-Pfænner og hendes mand Alfons Cosmy var til stede, sagde fru Thyra til E.P., da de sammen betragtede vasen: "Pas på den vase der. Den er dyr i dag!"

I øvrigt bemærker E.P.: "Den vase har A.M. ikke fået. Den har hun købt af Mieherne."

Fru Thyra og Alfons Cosmy er for øvrigt de to eneste medlemmer i personregistret i min lille historie, som jeg selv har truffet og kan huske.

Bomærke fra Sevres.

En lille sidebemærkning. År 1759 - det år Sevres-krukken blev produceret - er meget længe siden. Mangt og meget er hændt siden da. Som et kuriosum kan nævnes, at i år 1759 var slavehandel endnu ikke forbudt i Danmark. Det skete først i 1790.

I mit leksikon skrives der om Sevres porcelæn:

"Fabrikata fra Sevres kommer, bortset fra hvad der er udstillet i fabrikkens udsalgssal ikke i handelen, men uddeles til museer eller som belønninger til fremmede fyrster og diplomater."

Der er en anden historie om Miehe'rne og porcelæn, som jeg tænkte, at A.M. også kunne være involveret i. Dog har det ikke været muligt at trænge til bunds i denne historie.

Det er et faktum, at fru Dora Miehe ved pengeombytningen i juli måned 1945 blev en formue fattigere.

Ligeså at der i foråret 1956 blev solgt en del kunstgenstande og antikviteter på en offentlig auktion fra manegen i Miehe'ernes gamle overvintringskvarter i Ydby.

Det store nummer ved auktionen var et spisestel i Sevres porcelæn i 30 dele, som angiveligt skulle have tilhørt Napoleon.

Det er trods ihærdig søgen aldrig lykkedes mig at finde ud af hvem der købte det, (såfremt det blev solgt) eller hvor det blev af.

Jeg ved intet med sikkerhed, men indtil det modsatte er bevist, vil jeg tillade mig at tvivle stærkt på dette - åbenbart forsvundne stels ægthed.

Forfatteren Anders Enevig har skrevet om Mieherne. Forleden talte jeg med ham i telefon. Om "Napoleonsstellet" sagde han til mig:

"Du skal ikke lede mere efter det. Allerede i 1956 - inden auktionen - blev det afsløret, at den historie med Napoleonsstellet ikke var sand."

Dora Miehe var jo god til at slå på reklametrommerne, og det gjorde hun så. Hun var jo gøgler. Denne udtalelse kan jeg ikke af- eller bekræfte.

Min tanke var, at hvis der eksisterede sådan et ægte stel, så kunne A.M. eventuelt være trådt til

Malermester Christian Mikkelsens hjem set fra baggården.

som den frelsende engel. A.M. kendte Mieherne og hun havde midlerne til at købe, når nu familien ville sælge. (The show must go on).

Hvis det er et illusionsnummer, er det da i det mindste af et vist format.

Ved korrespondance med fru Bette Miehe-Renard fik jeg følgende oplysninger: "Ellinor (Louis' hustru nr. 2) erindrer som hun skriver ikke noget om det fornemme stel, men fortalte, at Thyra og Alfons Cosmy havde et Flora Danica stel, som Ellinor havde fået løfte om at skulle arve. Cosmy overlevede Thyra og da han døde var stellet borte, så nu er der ikke flere fornemme stel i familien Miehes eje".

Lidt besynderligt.

En anden kilde, Ejler Jensen, Hurup, som i årene 1951 - 53 rejste som "køkkenkarl" med cirkus Miehe, og i vinterhalvåret arbejdede i "Villaen" i Ydby fortæller: Det var i "Villaen", at "Napoleonsstellet" blev opbevaret. Det var også dette stel, som kom på auktion. Selv var jeg kun tilstede på auktionens første dag ikke på den anden dag.

Ejler Jensen bekræfter, at man på samtlige stallets enkeltdele kunne se Napoleon afbilledet.

Stellet "var tyndt som pergamentpapir. Jeg kan så tydeligt se det for mig endnu. Jeg mindes også skabet hvori stellet blev opbevaret."

I øvrigt havde man i cirkussæsonen en kiste med, som kunne beses i stalden. Den var

indvendig beklædt med blå fløj, hvorpå var hæftet enkelte dele af "Napoleonsstellet", som Ejler Jensen konsekvent omtaler det.

Den omtalte kiste havde for øvrigt tidligere været anvendt til at transportere dresserede grise i. Ja, hvorfor ikke?

Ved et besøg i "Mindestuerne" engang, hvor E.P. havde gæster med på rundvisning, dukkede det pludseligt op i E.P.s. erindring, at A.M. ikke ville byde på "Napoleonsstellet", da det var på auktion. A.M. sagde iflg. E.P., at stellet var for dyrt til at hun ville byde på det.

I øvrigt er der et Flora Danica stel i "Mindestuerne", men dette stel har A.M. iflg. E.P. købt af "Karoline". (En konditoriejer i Holstebro).

Pudsigt er det, at der på nogle af dæktallerknerne på Flora Danica stellet i "Mindestuerne" også er billedportrætter af Napoleon og Josefine.

Jeg må tilstå, at jeg blev fascineret af "porcelænmysteriet" og alligevel ikke evnede at trænge til bunds i det.

Tilbage til frk. Michelsen, som hun ikke hed. De tætteste og mest karakteristiske træk om A.M. får man så afgjort ved at tale med E.P. som fulgte A.M. såvel i hverdagen, som på adskillige store udenlandsrejser på allernærmeste hold igennem mange år.

**Dora Mische Pfænnør og direktør
Heinrich Kolzer's efterladenskaber**

bortsælges ved offentlig auktion paa Mische'snes Cirkusgaard i Ydby, Thy

torsdag d. 22. ds. kl. 11 og
fredag d. 23. ds. kl. 11

Der bortsælges bl. a. en stor del Indbo, sølvstøb, porcelæn og antikviteter, hvoraf særlig fremhæves:
Sèvres porcelæns-søjlestel, der har tilhørt kejser Napoleon I (1. præmie paa udstillingen „Bedste ejr" i Aarhus).
Skakspil, udskåret i elfenben, har tilhørt en slavesk prins.
Mahogni-søjlestue, empire, med 18 stole.
Rokokomøblement i ibenholt med silkebrokade samt 2 vtriner.
Herreværelses-møblement med historiske udsmykninger.
Dræksle.
Forskellige effekter, der har tilhørt prins Leopold af Preussen, bl. a. kaa-der m. v.
En samling merskulpturer.
En samling 8 dukketallerkener med fad, sølvbowle (3500 g.). En stor mængde sølvbestik og københavnsk porcelæn.
Bøger, malerier, gulvtæpper m. m.
En mængde kunstgenstande, specielt hjemtaget fra rejser i udlandet.

Eftersyn: onsdag d. 21. ds. kl. 14 og torsdag d. 22. ds. fra kl. 9.
Tillæg 12½ pct. Kredit i 6 uger til inkassator bekendte købere, uden-herreds købere maa medbringe soliditetsbevis. Betaling til

Landsretssagførerne Andreas Lind og Knud Peter Dam,
Hurup, d. 16. marts 1956.

Andreas Lind,
auktionsleder.

I Politiken fra 23. marts 1956 ses et billede af Dora Mische med en krukke med Napoleons kontrafej.

E.P. understreger igen, at fattigdom ikke lige var A.M.s. kop the.

På den anden side var A.M. heller ikke til vild luksus. E.P. fortæller: "Når vi var på rejse, så boede vi ikke på luksus- men mellemklassehoteller. For A.M. ville se mennesker. På de dyre hoteller bor der ikke ret mange, sagde A.M.! "Jeg kunne godt sætte priserne i konditoriet op, men så kommer der ingen mennesker". Så vidt E.P..

At A.M. så aldrig involverede sig helt med et andet menneske, kan forekomme ejendommeligt. På den anden side set, er det ikke så længe siden jeg på Torvet i Thisted hørte en Thybo sige: "Der er ingenting så mærkeligt som andre mennesker!" Det blev sagt på ægte Thybomål, men det er stadigvæk en kunstart, som jeg ikke beskæftiger mig med.

Kan ske A.M. har delt denne opfattelse af andre mennesker. A.M. forundte heller ikke de piger, som var i hendes brød den fornøjelse, som hun så vidt vi ved nægtede sig selv.

A.M.s. soveværelse var fornemt udstyret, som man kan se ved besøg i mindestuerne. Men der sov hun ikke. Hun sov på en op/nedslagsbriks i et tilstødende værelse, hvorfra hun bedre kunne høre, hvad der foregik på pigekamrene.

En gang da A.M. og E.P. havde været til begravelse i Ydby og skulle til at køre hjem traf de Hans Bakgaard, som meddelte at smedemester Harald Kjær var interesseret i "en snak" med E.P.

Denne opfordring fejede A.M. af bordet med en bemærkning om, at smedemesteren ikke var passende selskab for E.P. Så var den sag ude af verden.

Historien om "Fabrikant" Harald Kjær er vist almindelig kendt af "Årbogens" læsere.

Med til billedet af A.M. hører også, at hun var et dybt religiøst/troende menneske. I mindestuen fik jeg lejlighed til at læse nogle håndskrevne vers i en slags poesibog.

Jeg skal ikke afgøre om nogle af versene er skrevet af A.M., men helt usandsynlig er det vist ikke. De er alle håndskrevne. Et sted læste jeg nedenstående linje:

"Herre tag mig som jeg er, og dan mig som du vil". En præst mener dog det er noget hun har hørt i søndagsskolen i Ydby.

Det var en forunderlig skæbne A.M. fik. På kirkegården i Ydby står der stadig en gravsten med en næsten reserveret indskrift:

Michelsens familiegravsted.

Til slut om Anine - med al respekt

Da hun i 1903, som attenårig ankom til Skive havde hun en lille tæreskilling med i sit lommeværk ellers intet.

Hun blev "yngste dame" i Topps konditori, og her voksede hun op, men "tæreskillingen" rørte hun aldrig.

Den "tæreskilling" hun havde haft hele tiden siden hun kom fra Thy blev nedgravet under dørrædet i den nye ejendom hun opførte efter at have købt og nedrevet "tre gamle rønner" i Skives centrum.

I Skalk nr. 1. 1995 skriver Lars Lundqvist bl.a. om "guld-gubber":

Hvordan er disse guldgubber m.m. kommet i stolpehullerne? At det skulle være tilfældigt, kan formentlig udelukkes; de 38 samlet liggende eksemplarer taler stærkt imod det. Snarere drejer det sig om et hengemt værdiforråd eller som offer til en husgud. Det sidste er nok sandsynligst; hjemmet har haft sine værneåndere,

Maleri af Anine Michelsen.

som det gjaldt om at stå sig godt med. Der kendes andre eksempler på stolpehulsfund, som dårligt kan forklares på anden måde (se Skalk 1986:2). Når jeg kobler historien med

tæreskillingen sammen med de guldgubber, som arkæologerne har fundet, er det fordi den tanke slog mig, om det kan tænkes, at skikken med at grave dem ned har overlevet i 1000 år?

Ja, tænke det, kan man da.

Sagt med andre ord. Var det som vikingen gjorde i virkeligheden det samme som Anine gjorde omkring 1000 år senere?

Anine ville rejse, og hun ville hjælpe de unge

Det var før Ungdommens Uddannelsesfond var blevet opfundet, og mange unge fik en sådan støtte fra hende, at de gennemførte en uddannelse.

Til allersidst:

”Hun var en ener - og hun vidste det”. Flot nok Anine.

Undertiden forekommer det krønikeskriveren, at vi i Danmark har for få originaler - og for mange kopier.

Hvorfor kaldte frk. Mikkelsen sig for Michelsen? Jeg kan kun finde et svar. Hun har oplevet Michelsen navnet som lidt finere end Mikkelsen - og så var navnet måske lidt bedre til et mondænt konditori i Skive.

Kilde: Sydhjy Årbog 1999, side 80-86.